

Viktorie Ducká. Charakteristika panamské španělštiny

(Posudek oponenta bakalářské práce)

Zdařilá bakalářská práce. Autorka si zvolila u nás málo popsanou variantu španělštiny – španělštinu panamskou, jejíž jazykovou charakteristiku opřela o nejnovější odbornou literaturu, využití rodilých informantů a v neposlední řadě i o vlastní hispanistickou erudici. K řešení přistoupila s rozmyslem a se snahou nalézt konkrétní specifika panamské varianty.

Práce je rozdělena do tří tematických částí. První část registruje historické okolnosti vzniku současné panamské španělštiny. Jako rámec práce je to však kapitola poněkud stručná, i když výstižná. Očekával bych v ní alespoň informaci o osamostatnění Panamy od Kolumbie.

Ústřední části práce jazyková charakteristika panamské varianty v plánu výrazovém a v rovině gramatické a lexikální. Fonetická (fonologická) charakteristika se omezuje na jevy, které lze považovat za společné celé karibské oblasti – není zde celkem nic, co by panamskou mluvenou variantu nějak vydělovalo. Zejména mi tu však chybí lingvistický přístup k fonetickým charakteristikám. Autorka mísí náznaky fonetické terminologie s laicky dojmovými popisy, jak je nachází v různých pramenech, nezkoumá ani fonetickou povahu karibského /s/ ani ji nekonfrontuje se /s/ v evropské španělštině a např. v Mexiku. Zaměřuje se rovnou na realizaci /s/ v slabičné detenzi, kde správně reflektuje karibské varianty od aspirace až k zániku suplovanému geminací konsonantů. Za pozornost by stála také realizace veláry /x/, zejména na pozadí evropské španělštiny, a celková tendence karibské výslovnosti k relaxaci. Celkově karibskou výslovnost autorka ztotožňuje s výslovností andaluskou. Ví něco o názorech na vznik americké španělštiny? K práci je připojena poměrně rozsáhlá bibliografie obsahující nové studie, což je chvályhodné, zcela stranou však zůstaly klasické práce o sykavkách (Álvaro Galmés de Fuentes, Amado Alonso). Větší pozornost by si zasloužila i jen letmo zmíněná frikativizace afrikáty [t \clubsuit].

Charakteristika morfolgie obsahuje některá zajímavá zjištění (přípona *-vé* v tvarech jednoduchého perfekta, ustupující pozůstatky *vosea*), hlubší je vhléd do lexika a frazeologie, zajímavá je tendence k metatezi slabik v běžně mluveném jazyce. U uváděných dokladů postrádám ve většině případů překlad, u frazému *¿Q xopá, fren?*, který je – jak se zdá – skutečným panamským specifikem, není jasná fonetická platnost grafického znaku *x* ani fonetická povaha *q*, jímž se v některých jazycích označuje neznělá uvulární okluziva.

Třetí část práce je věnována jazykům, které ovlivnily nebo dosud ovlivňují panamskou španělštinu. Zajímavé je tu konstatování, že na panamském území dnes existuje 19 různých jazyků, z nichž majoritní je jednoznačně španělština. Uchování domorodých indiánských

variant jazyka chibcha je pozoruhodné vzhledem ke střídání velkých jazyků indoevropských (francouzštiny a angličtiny) v souvislosti s budováním Panamského průplavu. Také přítomnost afrického etnika (více různých etnik?) je nezanedbatelným faktorem. Ví autorka něco bližšího o dialektu *bozal*, zmíněném na str. 35 o a afrohispanšských pidžinech? V této souvislosti bych jí doporučil práce kubánského lingvisty Sergia Valdése o afrických jazycích na Kubě. O karibských variantách španělštiny psali také Germán de Granda a Humberto López Morales (Puerto Rico).

Vcelku lze říci, že předložená práce vykazuje některé rysy lingvistické nezkušenosti, na druhé straně však přináší řadu informací, které prokazují autorčinu způsobilost pro lingvistickou práci a přesahují úroveň pouhého propedeutického cvičného elaborátu. Grafická úprava práce je na dobré úrovni, vytknout by se dal jen dvojitý grafický přízvuk v příjmení Vázquezová (opakovaně na str. 27) a dvojití použití téže výpovědi o Dariénu (str. 30 a 33). Také mi není jasné, proč autorka píše o etniku *Ngäbere* a *Buglere*; v internetových zdrojích psaných španělšsky nacházím *Ngöbe-Buglé*.

Plně doporučuji předloženou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako velmi dobrou.
V Praze 8. 9. 2013

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc.